

Моделі управління охороною праці.

У сучасній практиці управління охороною праці (в термінології міжнародних стандартів і рекомендацій - управління професійною безпекою і здоров'ям, управління безпекою та гігієною праці) знаходять застосування кілька підходів, що реалізують, принаймні, чотири моделі (Таблиці 1.2).

(Таблиця 1)

Національний або прирівняний до нього регламент.	Базовий регламент - аналог.
<u>Модель 1.</u> Рекомендації. Система управління охороною праці. Основні положення. Затверджено Держстандартом СРСР і ВЦРПС 18/21 березня 1983	
<u>Модель 2.</u> ДСТУ - П ОHSAS 18001:2006 (OHSAS 18001:1999, IDT) Системи управління безпекою та гігієною праці. Вимоги	OHSAS 18001:1999 "Occupational health and safety management systems - Specification (Системи управління охороною здоров'я, безпекою та гігієною праці. Вимоги).
ДСТУ - П ОHSAS 18002:2006 (OHSAS 18002:2000, IDT) Система управління безпекою та гігієною праці. Основні принципи виконання вимог OHSAS 18001.	OHSAS 18002:2000 Occupational health and safety management systems – Guidelines for the implementation of OHSAS 18001 (Система управління безпекою та гігієною праці. Основні принципи виконання вимог OHSAS 18001.
-	OHSAS 18001:2007. Системи менеджменту гігієни та безпеки праці. Вимоги.
<u>Модель 3.</u> ДСТУ ГОСТ 12.0.230:2008 Система стандартів безпеки праці. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги. ILO-OSH 2001 “Guidelines on occupational safety and health management systems(IDT)”	ILO - OSH 2001 “Guidelines on occupational safety and health management systems (IDT)”. Керівництво з систем управління безпекою та охороною праці.
<u>Модель 4.</u> Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Держгірпромнаглядом 07.02.08.	

Модель 1.

Перша модель, що базується на Рекомендаціях (Управління охороною праці. Основні положення), затверджених Держстандартом СРСР і ВЦРПС в 1983 році, послужила основою для розробки в подальшому систем управління охороною праці як на галузевих рівнях, так і на рівнях виробництв (підприємств) Радянського Союзу і існує до сих пір на багатьох підприємствах України та Росії. А відомий усім традиційний триступеневий контроль знайшов найбільше застосування, є одним з основних напрямків в сучасній трудо-охоронній діяльності і частиною результативного попередження виробничого травматизму. Управління охороною праці у відповідності до Рекомендацій Держстандарту розглядається як підготовка, прийняття та реалізація рішень по здійсненню організаційних, технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на забезпечення безпеки, збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

Об'єктом управління є діяльність функціональних служб і структурних підрозділів підприємства щодо забезпечення безпечних і здорових умов праці на робочих місцях, виробничих ділянках, в цехах і на підприємстві в цілому.

Згідно із зазначеними Рекомендаціями в основі побудови СУОП закладений, так званий **функціональний підхід**, відповідно до якого управління охороною праці забезпечується виконанням п'яти функцій і десяти завдань. Примітно те, що багато з них є прообразом складових, закладених у відомому циклі Демінга - Шухарта (Plan - плануй, Do - роби, виконуй, Check - контролюй, Act - дій, удосконалюй), ключових положень сучасних міжнародних стандартів і рекомендацій.

До числа основних управлінських функцій відносяться:

- організація і координація робіт в галузі охорони праці;
- планування робіт з охорони праці;
- контроль за станом охорони праці та функціонуванням СУОП;
- облік, аналіз і оцінка стану охорони праці та функціонування СУОП;
- стимулювання за роботу з охорони праці.

До числа основних завдань, вирішення яких має включати управління охороною праці, відносяться:

- навчання працюючих безпеки праці та пропаганда питань охорони праці;
- забезпечення безпеки виробничого обладнання;
- забезпечення безпеки виробничих процесів;
- забезпечення безпеки будівель та споруд;
- нормалізація санітарно-гігієнічних умов праці;
- забезпечення працюючих засобами індивідуального захисту;
- забезпечення оптимальних режимів праці і відпочинку працюючих;
- організація лікувально-профілактичного обслуговування працюючих;
- санітарно-побутове обслуговування працюючих;
- професійний відбір працюючих щодо окремих спеціальностей.

Категорії (складові) Системи управління професійною безпекою (охороною праці) - порівняльний аналіз.
(Таблиця 2)

Цикл Демінга-Шухарта	Модель 1	Модель 2	Модель 3		Модель 4
	Рекомендації Держстандарту СРСР Система управління охороною праці. Основні положення.	- ДСТУ – П ОHSAS 18001:2006 (OHSAS 18001:1999 IDT) Управління безпекою та гігієною праці. Вимоги. - ДСТУ – П ОHSAS 18002:2006 (OHSAS 18001:2000 IDT). Основні принципи виконання вимог OHSAS 18001 - OHSAS 18001:2007 Системи менеджменту гігієни і безпеки праці. Вимоги	ILO – OSH 2001 Guidelines on occupational safety and health management systems (IDT)		Рекомендації Держгірпромнагляду щодо побудови, впровадження та вдосконалення системи управління охороною праці.
	Відсутній	4.2. Політика в області безпеки і гігієни праці. Повинна відповідати характеру і масштабу ризиків і постійно вдосконалюватися.	3.1.-3.2. Політика в області безпеки і гігієни праці. Включає принципи та цілі, передбачає участь працівників як основного		4.1.Основні принципи політики. - Визначають спільні завдання по поліпшенню ОП; - Включають

			елементу системи в процесі діяльності охорони праці.	працівників, дотримання вимог НПА, а також передбачає участь працівників в управлінні ОП.	зобов'язання керівництва по постійному поліпшенню ОП; • Відповідають характером і масштабу ризиків.
	Відсутній	4.2. Політика в області безпеки і гігієни праці. Повинна відповідати характерам і масштабу ризиків і постійно вдосконалюватися.	3.1.-3.2. Політика в області безпеки і гігієни праці. Включає принципи та цілі, передбачає участь працівників як основного елементу системи в процесі діяльності охорони праці.	4.1.-4.2. Політика. включає ключові принципи і цілі, до числа яких відносяться забезпечення безпеки і охорони здоров'я всіх працівників, дотримання вимог НПА, а також передбачає участь працівників в управлінні ВІД.	4.1. Основні принципи політики. • Визначають спільні завдання по поліпшенню ОП; • Включають зобов'язання керівництва по постійному поліпшенню ОП; • Відповідають характером і масштабу ризиків.
РІ ан (п лануй)	2.3. Планування ня робіт з охорони праці. Складається з встановлення завдань всім підрозділам підприємства по підвищенню рівня	4.3. Планування. Передбачає ідентифікацію, оцінку ризиків і управління ними. Включає: • законодавчі та інші вимоги, актуалізацію інформації; • цілі, програми	3.7.-3.10. Планування та впровадження. Передбачає початкові дослідження, планування, розробку та впровадження заходів, цілі, орієнтовані на вдосконалення безпеки та	4.7.-4.10. Планування і застосування. Передбачає вихідний аналіз СУ, розробку заходів з розвитку і функціонування СУОП, цілі в області ОП, запобігання небезпек на основі попереджувальних і	4.3.1. Планування та фінансування заходів. Передбачає оцінку умов безпеки праці та реалізацію основних напрямів в роботі по поліпшенню ОП; передбачається перспективне, поточне і

	безпеки і, зниження виробничого травматизма і професійних захворювань. Здійснюється шляхом розробки перспективних, поточних (річних), оперативних (квартальних, місячних) комплексних планів заходів по поліпшенню умов праці, по іншим напрямленням діяльності.	управління професійною безпекою та гігієною праці.	охорони праці працівників, попереджувальні та контрольні заходи, спрямовані на запобігання впливу небезпечних і шкідливих виробничих факторів і аварійних ситуацій, вимоги при роботі підрядних організацій.	контролюючих заходів, заходи щодо дотримання заходів безпеки при виконання підрядних робіт.	оперативне планування.
Д о (роби)	2.2. Організація і координація робіт в області охорони праці. Передбачає формування органів (структур) управління охороною праці,	4.4. Впровадження та функціонування. Визначаються структура, обов'язки та відповідальність. Включає: • навчання, обізнаність та компетентність персоналу; • консультації та обмін інформацією;	3.3.-3.6. Організація. Передбачаються обов'язки та відповідальність роботодавця за охорону безпеки і здоров'я працівників, кваліфікаційні вимоги і програми підвищення	4.3.-4.6. Організація. Передбачає формування структури управління, обов'язки та відповідальність роботодавця по забезпеченню безпеки і здоров'я, вимоги до компетенції та підготовку персоналу, вимоги до	4.4.Управління документацією включає: 4.4.1. Використання і законодавчих і нормативно-правових актів з охорони праці. 4.4.2. Управління внутрішніми НПА. 4.5.1.

	встановлення повноважень і обов'язків і відповідальностей, в визначенні порядку взаємодій між рівнями управління, а також прийняття і реалізацію управлінських рішень (накази, розпорядження, вказівки і ін.)	• управління документацією і даними; • управління роботами; • розробку процедур по ідентифікації ризиків; • аварійну готовність і відповідну реакцію.	кваліфікації, вимоги до документації про систему управління безпекою та охороною праці, порядок зв'язків і обміну інформацією.	документації СУОП і її зміст, порядок передачі та обміну інформацією.	Професійний відбір. 4.5.2. Навчання з питань охорони праці та систему інструктажування.
Сheck (контр олюй)	2.4. Контроль за станом охорони праці та функціонуванням СУОП. Спрямований на виявлення відхи-нень від вимог норм і правил, визначення (оцінку) відповідності фактичного стану охорони праці вимогам	4.5. Перевірочні і коригувальні дії. включають: • проведення вимірювань та моніторинг; • інциденти, нещасні випадки, невідповідність, коригуючі і попереджувальні дії; • реєстрацію даних і управління записами; • аудит і оцінка відповідності законодавчим нормам.	3.11-3.13. Оцінка. включає: • активний і реактивний моніторинги, вимір результатів діяльності; • розслідування інцидентів, нещасних випадків та захворювань; • аудит. 3.14. Дослідження ефективності управління. Оцінюється глобальна система управління на	4.13. Перевірка Встановлює порядок періодичного проведення перевірок з метою визначення ефективності та результативності СУОП та її елементів по забезпеченню безпеки і охорони здоров'я працівників і запобігання інцидентів. 4.11.-4.14. Оцінка. Передбачає спостереження і вимір результатів діяльності, вибір	4.6. Моніторинг виконання та оцінка результативності Включає: 4.6.1. Поточні перевірки, огляди окремих підрозділів і організацій в цілому. 4.6.2. Засідання координаційної Ради. 4.9. Аналіз і попередження можливих загроз життю і здоров'ю працюючих. 4.9.1. Аналіз

	нормативно-технічної документації. Основними видами контролю служать: • оперативний; • адміністративно-суспільний; • відомчий; • державний. 2.5. Облік, аналіз і оцінка стану охорони праці та функціонування СУОП. Спрямований на розробку і прийняття управленських рішень на основі інформації, що поступає. Рекомендується використовувати узагальнений показник.	4.6. Аналіз з боку керівництва. Є основою для можливих змін в політиці, цілях та інших елементах системи управління промислової безпекою та гігієною праці на основі результатів аудиту.	відповідність планованим цілям. Повинні враховуватися результати (причини) виробничо-обумовлених травм, захворювань, інцидентів та ін	показників, розслідування нещасних випадків, профзахворювань і інцидентів, порядок аналізу ефективності СУОП керівництвом.	ефективності СУОП. 4.9.2. Аналіз і зменшення ризиків виникнення небезпечних ситуацій.
А	Відсутній	4.4.1. Ресурси, ролі,	3.15-3.16 Заходи по	4.15.-4.16. Дії по	4.12. Вдосконалення

ст (дій)		обов'язки, відповідальність та повноваження. Керівництво має забезпечувати ресурсами, необхідними для впровадження, управління, вдосконалення і утримання в робочому стані системи управління безпекою і гігієною праці, щоб забезпечити її постійну придатність, адекватність і результативність.	вдосконалення. Включають профілактичні та коригувальні дії, неперервне вдосконалення відповідних елементів і системи управління в цілому.	вдосконаленню Передбачає проведення попереджувальних і коригувальних дій, а також безперервне вдосконалення відповідних елементів і в цілому системи управління охороною праці.	СУОП. Передбачається розробка, впровадження та постійне вдосконалення СУОП, документування висновків по результатам аналізу.

Модель 2.

Друга модель - це система управління безпекою та гігієною праці, регламентована державними стандартами ДСТУ - П OHSAS 18001:2006 і ДСТУ - П OHSAS 18002:2006, які є відповідно тотожними перекладами специфікації OHSAS 18001:1999 Occupational health and safety management systems - Specification (Системи управління безпекою та гігієною праці. Вимоги), з поправкою № 1:2002 OHSAS 18001:1999 / Amendment 1:2002 та OHSAS 18002:2000 Occupational health and safety management systems - Specification – Guidelines for the implementation of OHSAS 18001 (Система управління безпекою та гігієною праці. Основні принципи виконання вимог ДСТУ OHSAS 18001) з поправкою OHSAS 18002:2000 Amendment 1:2002.

Специфікація OHSAS 18001 розроблена як система менеджмента, сумісна з іншими міжнародними стандартами, такими як ISO 9001 (менеджмент якості), ISO 14001 (екологічний менеджмент) та ін, широко використовується в світі і вважається одним з найбільш досконалих документів з організації менеджменту в області охорони праці, хоча і не має статусу міжнародного стандарту ISO.

На додаток до OHSAS 18001:1999 був прийнятий OHSAS 18002:2000, який є керівництвом по створенню системи менеджменту. У комплексі це поєднання дозволяло інтегрувати їх в систему менеджменту підприємства і створити можливості для її подальшої сертифікації.

В даний час на зміну OHSAS 18001:1999 прийшов OHSAS 18001:2007; на відміну від документа версії 1999 р., який іменувався «специфікацією», OHSAS версії 2007 р., має статус міжнародного стандарту, визнаного міжнародною організацією по стандартизації ISO.

Особливість стандарту OHSAS 18001:2007 полягає в тому, що він об'єднав напрацювання в галузі професійної безпеки і охрани праці, став більш практичним. Нова версія більш зручна для інтеграції системи управління професійною безпекою та здоров'ям з іншими системами менеджменту на підприємстві (ISO 14001:2004 - менеджмент навколишнього середовища, ISO 9001:2000 - менеджмент якості), що істотно оптимізує часові та фінансові витрати на розробку, сертифікацію та підтримання управлінської системи організації. Практика свідчить, що інтегровані системи все більш затребувані на ринку серед великих промислових підприємств.

Причиною створення національних стандартів, що реалізують принципи OHSAS 18001:1999 і OHSAS 18002:2000, стала загальна вимога міжнародних організацій у сфері стандартизації по виробленню єдиних вимог до систем управління безпекою та гігієною праці, а також необхідність гармонізації цих вимог з міжнародними і національними стандартами.

Як вказується в першому розділі ДСТУ - П OHSAS 18001:2006 («область застосування»), даний стандарт встановлює вимоги до «Системи управління безпекою та гігієною праці» (далі система упління БіГП або СУБіГП), щоб дати організації (підприємству) можливість контролювати ризики в області БіГП і покращувати свою діяльність.

Вимоги цього стандарту призначені для включення в будь-яку систему управління БіГП і можуть застосовуватися будь-якою організацією, яка має намір:

- створити систему управління БіГП, щоб усунути або знизити ризики для працівників або інших зацікавлених сторін, які можуть піддаватися ризикам професійної небезпеки;

- впровадити, підтримувати в робочому стані і постійно вдосконалювати систему управління БіГП на підприємстві;
- переконатися в ступені її відповідності проголошеній політиці;
- продемонструвати таку відповідність іншим;
- здійснити сертифікацію/реєстрацію СУБіГТ зовнішньою організацією;
- продекларувати відповідність системи управління БіГП вимогам цього стандарту.

Модель 3.

За основу моделі 3 прийнято два практично ідентичних документа:

- **ДСТУ ГОСТ 12.0.230-2008** Система стандартів безпеки праці. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги;

- **ILO - OSH 2001** Cuidelines on occupational safety and health management systems (IDT), в російському варіанті –

MOT-CYOT 2001 Руководство по системам управления безопасностью и гигиеной труда.

Перший (стандарт) був підготовлений робочою групою, що складається з представників «Центру безпеки та гігієни праці», Федерації незалежних профспілок Росії, на базі власного автентичного перекладу «Руководства по системам управления безопасностью и гигиеной труда (MOT-CYOT) ILO - OSH 2001 Cuidelines on occupational safety and health management systems і прийнятий Євразійським агентством з стандартизації, метрології та сертифікації (ЕАСС) з наданням йому статусу міжнародного стандарту (ГОСТ 12.0.230-2007) з введенням його в дію з 1 липня 2009; за його прийняття проголосували представники 11 країн, у тому числі України.

Враховуючи, що загальні вимоги з управління охороною праці, установлені в стандарті, не мають національних особливостей, і всі вони без винятку застосовні в державах СНД. У резолюції що прийнята учасниками Міжнародної Конференції «Стан охорони праці в державах - учасниках СНД. Впровадження ГОСТ 12.0.230-2007 ... » від 27-28 червня 2008 рекомендується впровадження нового стандарту в країнах - учасниках Співдружності Незалежних Держав при участі трьохсторонніх партнерів. В Україні цей стандарт прийнятий в якості міждержавного стандарту.

До числа основних особливостей стандарту відносяться наступні.

За своєю структурою стандарт наближається до Рекомендацій Госстанстандарту СРСР і з цієї причини його легше адаптувати до існуючих СУ.

Відповідно до стандарту управління охороною праці розглядається як якась підсистема, яка повинна бути інтегрована в загальну систему управління підприємством, передбачає розку і використання таких методів і принципів, які могли б побуждати підприємців, роботодавців, топ-менеджмент підприємств, а також працівників та їх представників постійно покращувати і підвищувати ефективність діяльності в галузі охорони праці.

Створення системи управління охороною праці спочатку припускає, що вона буде націлена на запобігання небезпек на основі постійної оцінки ступеня небезпеки і ризиків, тобто система повинна працювати на профілактику шляхом виключення або зменшення ризиків, заміною того, що небезпечно на те, що менш небезпечно або не небезпечно.

Це здійснюється на основі вихідного аналізу системи, мета якого - ідентифікувати, оцінити і передбачити небезпеки і ризики для життя і здоров'я людини, визначити достатність запланованих або вжитих заходів захисту для усунення, попередження і

мінімізації небезпеки і ризиків.

Керівництво МОП СУОП 2001 розроблено Міжнародною Організацією Праці (МОП) відповідно до загальновизнаних міжнародних принципів, які визначені входять до МОП представниками трьох сторін соціально-трудових відносин. Цей тристоронній підхід передбачає гнучкість та належну основу для розвитку стабільної культури безпеки праці всередині організації (підприємства). Рекомендації керівництва щодо систем управління охороною праці носять добровільний характер, відображають визнані цінності МОП та використовуються цією організацією як засоби, що дозволяють захищати безпеку та здоров'я працівників.

Практичні рекомендації, що містяться в зазначених регламентах, призначені для використання всіма, на кого покладена відповідальність за управління безпекою та охороною (гігієною) труда. Вони не є юридично обов'язковими і не спрямовані на те, щоб замінити національне законодавство, діючі правила або затверджені стандарти. Їх застосування не вимагає сертифікації. І тим не менш, оскільки вони носять міжнародний статус, їх не можна не враховувати поряд з іншими при розробці національних регламентів та положень (стандартів) на виробничому рівні, тому що вони відображають філософію міжнародного співтовариства в галузі забезпечення гігієни праці, безпеки та здоров'я працівників у процесі трудової діяльності.

Зазначені регламенти визначають цілі системи (вона повинна бути спрямована на захист працівників від наявних виробничих небезпек, недопущення нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві), передбачають створення органу та призначення особи, відповідальної за функціонування СУ, вироблення механізму з формування нормативно-правової бази; в них розглядаються питання, пов'язані з формуванням національних систем управління ОП; містяться також рекомендації з вироблення політики з питань ОП, передбачається залучення працівників та їх представників до активної участі в консультаціях, в організації, плануванні і реалізації процесів, в оцінці і діях щодо удосконалювання СУОП. Це є одним з основних керівних принципів МОП: система вибудовується на принципах соціального партнерства, розподілу та усвідомлення відповідальності в питаннях охорони праці шляхом реалізації, так званої «триграми»: «влада - компетенція - кошти», при цьому «компетентність» в триграм займає особливе місце, тому що від компетентності учасників процесів залежить ефективність функціонування СУОП. Вимоги щодо компетентності повинні пред'являтися не тільки до керівників організації, а й до працівників. Особливо це стосується кадрів і персоналу, що працюють в умовах і на робочих місцях або експлуатують об'єкти з підвищеними ризиками.

Говорячи про відповідальність, слід зазначити, що це збігається з положеннями іншого документа, що визначає питання соціальної відповідальності сторін, пов'язаних трудовими відносинами, - SA - 8000 Social responsibility.

У представлених системах розглядається широке коло питань, пов'язаних із здійсненням активного і реактивного видів моніторингу процесів, їх особливостей, вибору показників і критеріїв оцінки, з розслідуванням нещасних випадків, професійних захворювань та інцидентів на виробництві, їх впливу на діяльність по забезпеченню безпеки та охорони здоров'я. Як результат оцінки та аналізу, повинні визначатися попереджувальні та коригувальні дії, спрямовані на вдосконалення та підвищення результативності Системи управління.

Важливою основою для забезпечення безперервного вдосконалення є системний

підхід до вирішення проблем управління охороною праці на рівні організації в тій формі, як це встановлено в зазначених регламентах. Однак, незважаючи на те, що у формуванні та вдосконаленні СУ не існує єдиного підходу, в організаціях повинно мати місце однаковість (ідентичність) основних характеристик і практичних дій у питаннях забезпечення безпеки праці. Все це є основою для результативного функціонування СУОП і безперервного її вдосконалення.

Модель 4.

Система управління за цією моделлю формується на основі Рекомендацій Держгірпромнагляду, затверджених 07.02.08, які визначають порядок розробки, впровадження, приблизну структуру і орієнтовний зміст СУОП. В основному система відповідає концепції регулювання охорони праці, прийнятої на сучасному етапі в міжнародних Стандартах і рекомендаціях.

Відповідно до Рекомендацій Держгірпромнагляду Система Управління охороною праці (СУОП), також як і раніше, є частиною загальної системи управління організацією, яка сприяє запобіганню нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві, а також небезпек для третіх осіб, які виникають в процесі здійснення виробничої діяльності; включає в себе комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на виконання законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці. У Рекомендаціях зазначається, що СУОП організовується таким чином, щоб здійснювалося адекватне та постійне управління з урахуванням усіх чинників, які впливають на стан охорони праці, і орієнтована на проведення запобіжних дій, які запобігають виникненню небезпечних ситуацій, при цьому, в разі їх виникнення вона повинна своєчасно на них реагувати.

Порівняльний аналіз зазначених моделей (Таблиця 2) свідчить про те, що незважаючи на їх деякі відмінності в структурній побудові, вони багато в чому збігаються змістовно, принаймні, за типовими (ключовими) складовими: планування, контроль, аналіз та оцінка, впровадження та функціонування (організація) та ін. Відмінність сучасних моделей управління від колишніх полягає, як зазначалось вище, в наявності таких категорій, як **політика, процесно-орієнтований підхід, наявність процесів ризик-аналізу, управління документами та записами** - поняття, які були вперше введені на менеджмент якості, а в подальшому розвинені в системах по забезпеченню екологічної, промислової та професійної безпеки.

Крім того, при прийнятті рішення про проектування системи управління необхідно враховувати також наступні обставини.

Відповідно до ДСТУ - П ОHSAS 18001:2006 на відміну від визначення, яке проводиться в Рекомендаціях Держстандарту (модель 1), Система управління БіГП розглядається як частина загальної системи управління, яка полегшує управління ризиками, безпекою та гігієною праці, які пов'язані з діяльністю організації. Вона включає організаційну структуру, планування, види діяльності, процедури, робочі процеси та ресурси для розвитку, втілення, досягнення, аналізу і підтримки в робочому стані політики організації в області працезахоронної діяльності.

Це означає, що поряд з іншими аспектами працезахоронної діяльності, тут з'являється ще одна важлива складова СУОП - управління професійними (виробничими) ризиками. Більш того, акцент у процесах забезпечення безпеки робиться саме на цьому напрямку охорони праці.

З іншого боку, Рекомендації Держстандарту охоплюють достатньо широкий спектр напрямів цієї діяльності, пройшли етапи практичної реалізації на українських, російських та інших підприємствах СРСР (СНД) протягом більш ніж двох десятиліть (з 1983 року) і багато в чому себе виправдали. Тому розробляючи СУ, не слід відмовлятися від того, що є раціональним на якому етапі діяльності, безоглядно впроваджувати зовнішній досвід без урахування конкретних ситуацій, що склалися на вітчизняних підприємствах традицій і підходів.

Нарешті, є ще одна відмінність у сучасній концепції управління від традиційно сформованих методів, що полягає в застосуванні, так званого процесного підходу, що базується на стандартах серії ISO9000 - менеджмент якості і, зокрема, - на державному стандарті ДСТУ ISO9001-2001 .

Враховуючи це, фахівці, приступаючи до розробки СУ, перш за все повинні визначитися яка (які) з моделей ближче за своєю ідеологією, по можливості реалізації проголошених цілей, більше відповідає(-ють) характеру виробництва, якою нормативно-правовою базою і якими фахівцями, професійно готовими до впровадження сучасних систем управління, володіє підприємство, і прийти до однієї адекватної за структурою та змістом моделі. При цьому може бути кілька варіантів з розробки (переробки) систем. Який чи, може бути, які з них вибрати, на основі яких вибудовувати свою СУ - право кожного підприємства, оскільки рекомендуємі нові моделі не несуть обов'язкового характеру.

Для підприємств, які мають систему управління, може здійснюватися поетапний перехід до більш досконалої моделі, наприклад, на основі функціонально-процесного (процесно-функціонального) підходу, який одночасно поєднує в собі реалізацію функцій на управлінському рівні та управління виробничими процесами.

Підприємства, у яких СУ відсутня, або які знову створені, можуть вибудовувати свої системи відразу на основі сучасних підходів. Крім того, при проектуванні СУ слід враховувати ще дві обставини.

Перше. В даний час важливе значення надається питанням відповідальності бізнесу за здійснювану діяльність, у тому числі у сфері забезпечення безпеки. Тому при розробці СУ слід враховувати також стандарт SA - 8000, що визначає питання соціальної відповідальності власника за безпеку і здоров'я робітників.

Друге. Систему управління професійною безпекою доцільно розробляти відразу з урахуванням інших локальних систем, що визначають промислову та екологічну безпеку.

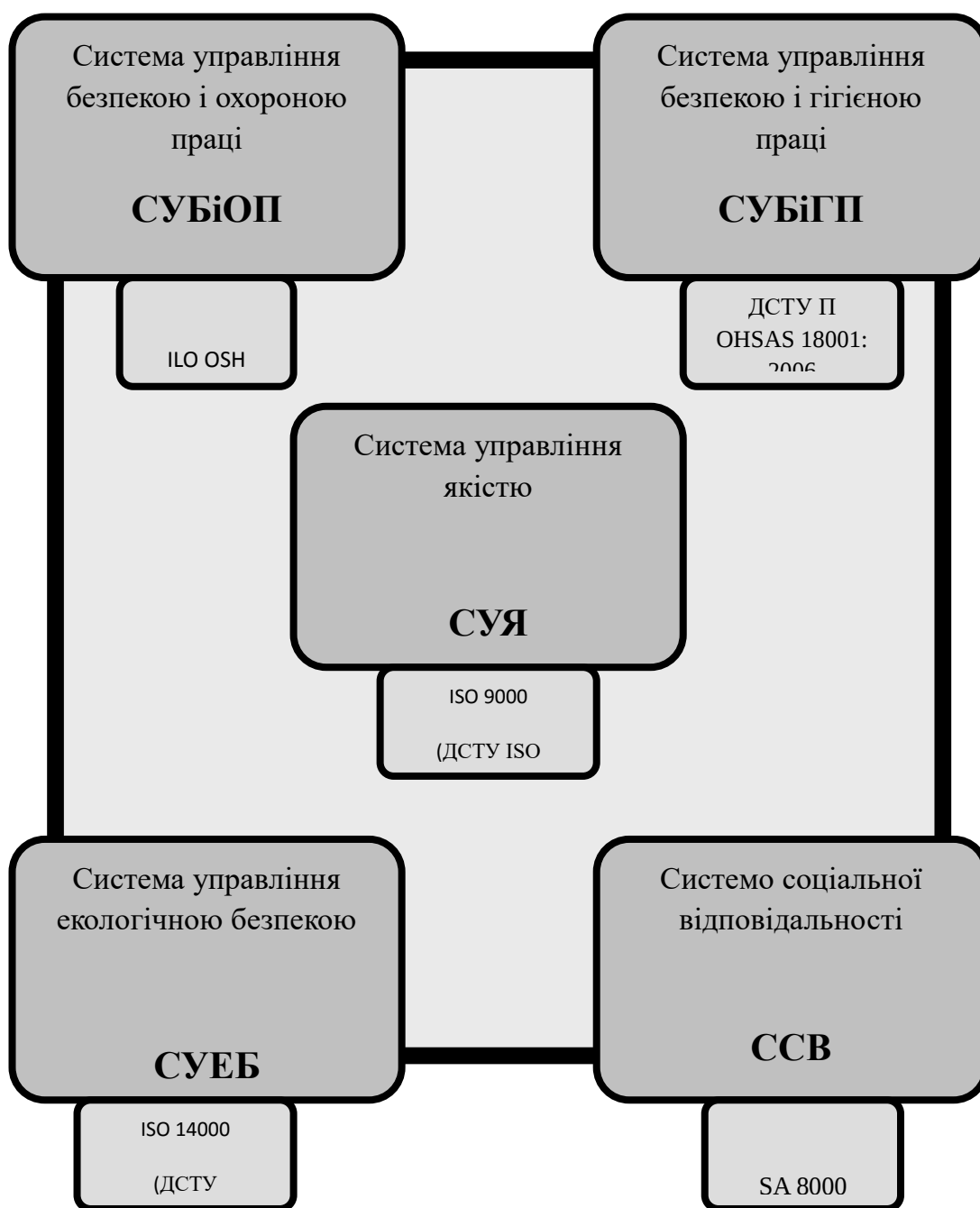
Структурне і змістовне порівняння цих Систем незважаючи на їх відмінність вказує на спільність підходів до процесів забезпечення професійної, промислової та екологічної безпеки. Ця спільність пояснюється тим, що в основі міжнародних регламентів лежать єдина модель і принципи, прийняті в системах управління якістю (стандарти серії ISO-9000). Враховуючи взаємозв'язок і взаємообумовленість цих систем, багато закордонних компаній і вітчизняні підприємства формують на їх основі єдині, цілісні системи управління безпекою, як підсистеми управління загальної (корпоративної) діяльністю підприємства (компанії) в цілому.

У цьому випадку може бути два підходи.

Перший підхід, коли на підприємстві формується **Єдина Система Управління Безпекою (ЕСУБ)** на основі окремих, локальних незалежних систем (назвемо це моделлю 1), або на основі взаємопов'язаних локальних систем формується **Інтегрована Система**

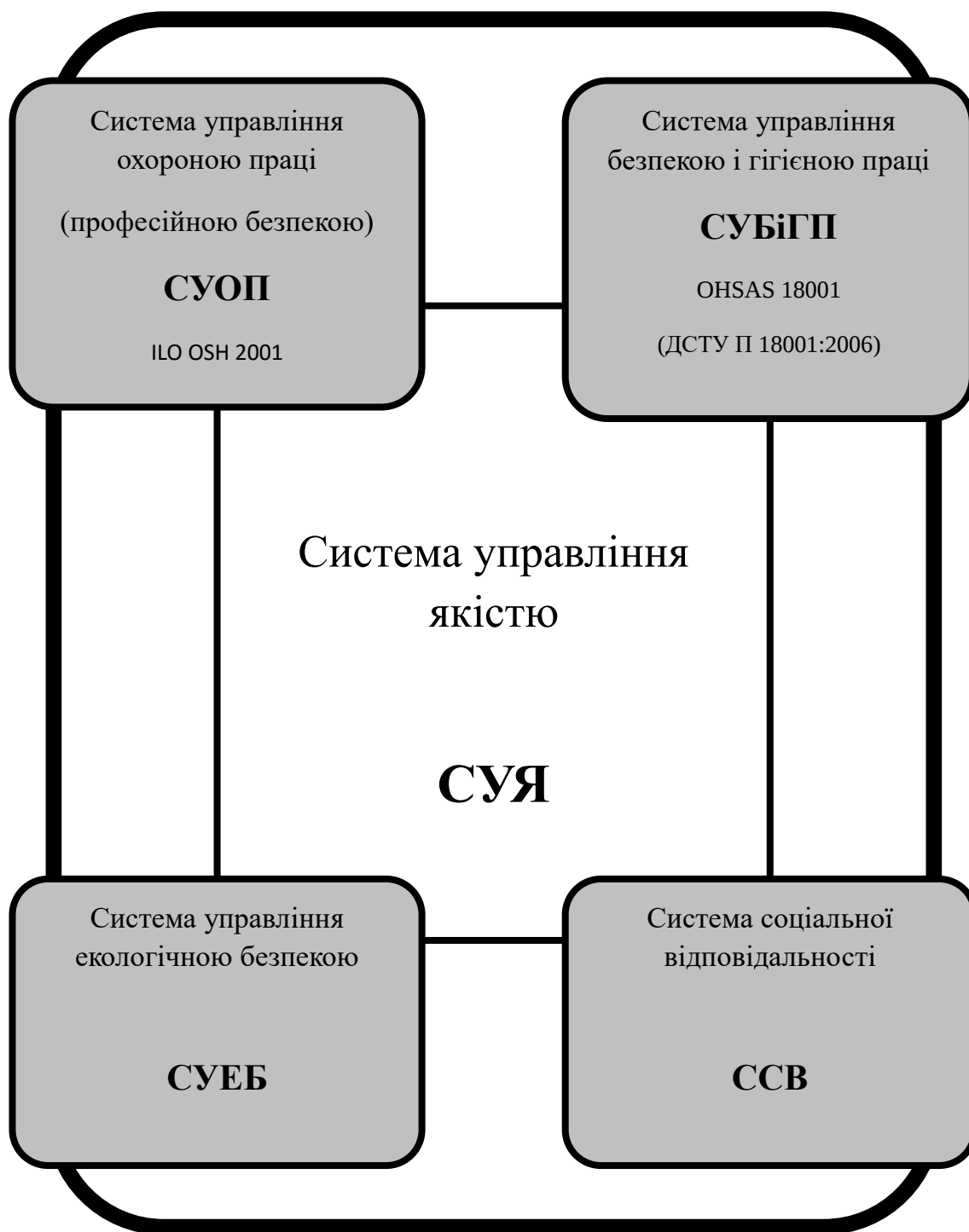
Управління Безпекою (ІСУБ) - модель номер 2 (Рис .1, 2, 3). Перевага другої моделі полягає в тому, що такий підхід дозволяє сформувати цілісну Систему управління професійною, промислової та екологічної безпеки з меншими витратами.

На думку автора можливо (доцільно) прийняти в якості **Типові моделі** версію структурної побудови Системи, яка ґрунтується на ключових положеннях, державних стандартах ДСТУ - П - OHSAS 18001:2006 ДСТУ - П OHSAS 18002:2006, які, в свою чергу, базуються на міжнародних стандартах OHSAS 18001:1999 і OHSAS 18002:2000 і яка одночасно враховує OHSAS 18001:2007, Рекомендації МОП, Держгірпромнагляду, тривалий позитивний попередній вітчизняний практичний досвід розробки та функціонування СУОП і передбачає можливість (більш того - необхідність) формування в подальшому цілісної Інтегрованої Системи Управління Безпекою Підприємства (ІСУБП) на основі локальних систем управління професійною, промислової та екологічної безпекою, а також іншими напрямками бізнес-діяльності.

Модель структури управління безпекою на основі локальних систем

Рис. 2

Модель структури інтегрованої системи управління безпекою (ІСУБ)

Рис.3

Інтегрована система управління професійною (охорона праці), промисловою і екологічною безпекою в рамках корпоративної діяльності

Ключовими складовими пропонованого варіанту Типової моделі структурної побудови СУОПП (Система Управління Охороною Праці Підприємства) є: (Мал. 4, Таб. 3)

- Політика та цілі;
- Прогнозування і цільове планування;
- Впровадження та функціонування;
- Контроль та коригувальні дії;
- Аналіз та оцінка з боку керівництва,
- Постійне вдосконалення (розвиток) Системи Управління.

Всі ці дії реалізуються через відповідні функції, процеси і субпроцеси за відомим циклом - PDCA (Plan - Do - Check - Act): Плануй - Виконуй - Контролюй - Дій (вдосконалюй).

Висновки, які можна зробити з представленого аналізу, заключаються в наступному.

1. Розроблена Система Управління Охороною Праці Підприємства (СУОПП) повинна відповідати за ключовими позиціями міжнародним стандартам і рекомендаціям, враховувати напрацьований попередній досвід функціонування СУОП і характер виробництва, інші обставини, що впливають на змістовну (керуючу) частину Системи, і формуватися в рамках Інтегрованої Системи Управління Безпекою Підприємства (ІСУБП).

2. Охорона праці згідно визначення є комплексним поняттям і тому сформована СУОПП повинна бути багатофункціональною (багатоаспектною, багатовекторною), тобто охоплювати всю інфраструктуру **системно** реалізованих заходів і дій, які забезпечують одночасно професійну (безпека та гігієну праці), промислову (експлуатація об'єктів підвищеної небезпеки), екологічну (охорона навколишнього природного середовища) безпеку, на основі принципів, реалізованих в системах управління якістю; при цьому **БЕЗПЕКА, КУЛЬТУРА, ДИСЦИПЛІНА ПРАЦІ, ЯКІСТЬ ПРОЦЕСІВ** є ключовими поняттями інтегрованої (синтез) Системи, реалізація яких може сформувати **важливий для бізнесу імідж підприємства, як безпечного, привабливого та надійного партнера**.

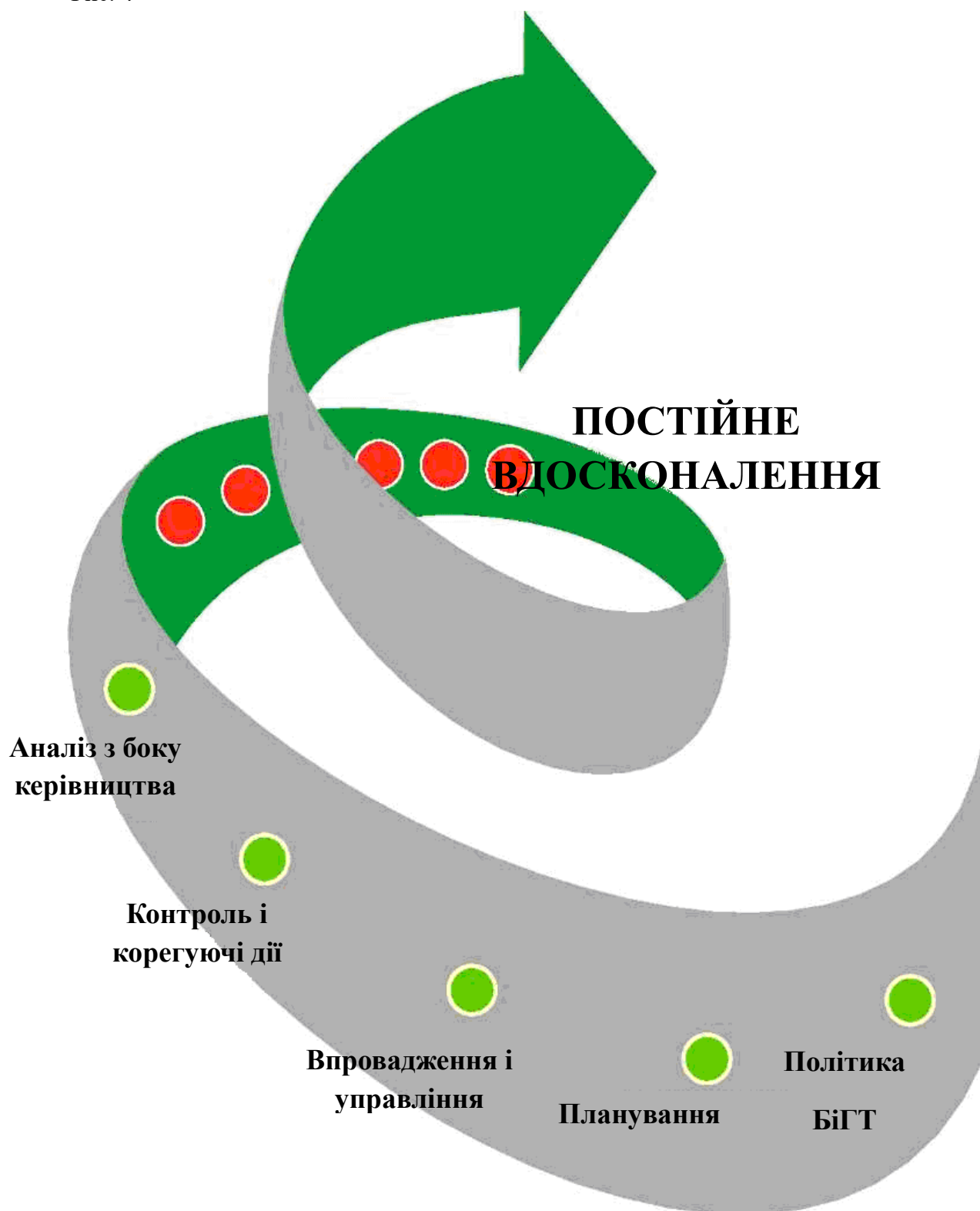
3. Ключовими і необхідними складовими СУОПП, що реалізують антропоцентричну концепцію є:

- **Людина - як головний інтелектуальний і фізичний ресурс, об'єкт «турботи», який необхідно зберігати, розвивати і інвестувати**, це є головною тезою всієї працезахоронної діяльності;

- Концептуальна багатоцільова політика, що реалізує системно процес - орієнтований підхід;

- Професійне управління професійним і мотивованим персоналом;
- Стандарти управління: міжнародні, національні, галузеві, виробничі;
- Аналіз та оцінка професійних ризиків, управління ризиками.

Рис. 4

Типова модель системи управління безпекою і гігієною праці згідно ДСТУ-П
OHSAS 18001:2006 (OHSAS 18001:1999, IDT)

Цільова структура Системи Управління Охороною Праці на підприємстві (СУОП): ключові складові.

(Таблиця 3)

Об'єкти і категорії управління (функції, процеси, підпроцеси)	Цільові задачі	Шляхи, методи, заходи працезахоронної діяльності з реалізації цільових задач.	Показники, критерії оцінки.
Політика та цілі	Визначити основні принципи, напрями і пріоритети в діяльності підприємства в галузі охорони праці.	Розробка, проголошення політики, постановка цільових завдань, документальне оформлення, доведення до відома колективів підприємства, контроль за виконанням (реалізацією); періодичні аналіз і коригування.	Встановлюються по окремим процесам (див. нижче).
Прогнозування і цільове планування.	Оптимізувати (визначити обсяги інвестицій і пріоритетні спрямування) вкладення фінансових і матеріальних ресурсів, виходячи зі стану охорони праці (прогнозованих рівнів професійних ризиків і виробничого травматизму) і реальних можливостей.	• Аналіз тенденцій розвитку та змін в характері основної діяльності, прогнозованих ризиків і процесів. • Визначення необхідних заходів щодо попередження нещасних випадків і профзахворювань. • Встановлення пріоритетних цілей і задач; • Розробка перспективних, поточних (річних), оперативних (квартальних, місячних) і комплексних планів заходів щодо поліпшення умов праці, зниження виробничого ризику, підвищення	• Коефіцієнт використання інвестицій: $K_{vi} = I_f / I_p$, де I_f – фактичні інвестиції (витрати) на ОП; I_p – планові інвестиції (витрати); • Питомі витрати (фактичні витрати в розрахунку на одну людину): $U_i = I_f / Ч_f$ $Ч_f$ - середньо спискова чисельність працівників підприємства.

		рівня безпеки; • Визначення необхідних людських, фінансових, матеріальних ресурсів для реалізації цільових задач.	
Впровадження функціонування.	і Створити організаційний механізм (встановити структуру і порядок безпечного функціонування всіх процесів (підпроцесів) і реалізації цільових задач.	• Формування органів (структур) управління ОП, встановлення повноважень, обов'язків і відповідальності, визначення порядку взаємодії між рівнями управління, прийняття управлінських рішень.	Наведено далі по кожному процесу (підпроцесу) ↓
Управління персоналом	Забезпечити потребу підприємства в людських ресурсах, їх професійне та психофізіологічну відповідність виконуваним обов'язків і завданням, а також адекватні дії при виконанні трудових обов'язків і технологічних операцій в умовах штатної діяльності та надзвичайних ситуацій.	• Підвищення професійної компетенції та професійний відбір, (навчання, розвиток, атестація, оцінка кадрів); • Соціально-психологічний супровід; • Мотиваційне регулювання; • Пропаганда; • Залучення персоналу в управлінські та організаційні процеси; • Формування адекватної ідеології, почуття соціальної відповідальності, комфортного мікроклімату в трудових колективах.	• Коефіцієнт укомплектованості і персоналом: $K_{уп} = Чф / Чп,$ де $Чп$ – потрібна (необхідна) чисельність працівників; • Коефіцієнт професійного відповідності: $K_{пв} = Чпс / Чф,$ де $Чпс$ – чисельність персоналу, відповідного по професійним і психофізіологічним якостям, виконуваним функціям.

• Управління документами і записами.	Сформувати НПБ (нормативно-правову базу), що забезпечує потреби фахівців, її постійне оновлення, поповнення і вдосконалення.	• Придбання законодавчих та інших нормативно-правових актів (НПА), що діють на державному, міжгалузевому і галузевому рівнях; • Розробка внутрішніх документів (стандартів організації, положень, посадових інструкцій і інструкцій з охорони праці), технологічних регламентів; • Реєстрація процедур, документів і ведення необхідних записів, підтверджуючих функціонування процесів і здійснення регламентованих нормативно-правовими актами дій.	• Коефіцієнт забезпеченості фахівців нормативно-правовими актами: $K_{знпа} = \frac{F_{нпа}}{П_{нпа}}$ де $F_{нпа}$ – фактична наявність НПА, $П_{нпа}$ - потреба в НПА.
• Управління умовами праці	Знизити ризик впливу небезпечних і шкідливих виробничих факторів (НШВФ) до прийнятних рівнів.	• Зниження рівнів НШВФ та/або часу перебування працівників або виконання ними технологічних операцій в умовах впливів НШВФ; • Використання засобів колективного (ЗКЗ) та індивідуального захисту (ЗІЗ); • Впровадження більш безпечних технологій.	• Кількість робочих місць ($N_{нрм}$), невідповідних нормативним вимогам (значення НШВФ перевищують гранично-допустимі рівні або концентрації (ГДР, ГДК)); • Кількість працівників, працюють в таких умовах ($N_{нр}$); • Коефіцієнт невідповідності робочих місць за умовами праці нормативним вимогам;

			$K_{нрм} = N_{нрм} / N_{рм}$, де: $N_{рм}$ - загальна кількість робочих місць на підприємстві; • Коефіцієнт небезпеки (шкідливості) умов праці: $K_{нуп} = Ч_{оут} / Ч_{ф}$, де $Ч_{нуп}$ – чисельність працівників, зайнятих в небезпечних (шкідливих) умовах.
• Управління промислової безпекою.	Забезпечити надійну, безпечну і безаварійну експлуатацію (роботу) об'єктів підвищеної небезпеки (ОПН).	- Зміст ОПН в технічно справному стані; - Проведення планово-попереджувальних ремонтів (ППР) і технічного обслуговування (ТО); - Технічний нагляд за експлуатацією ОПН; - Виведення з експлуатації ОПН, що втратили показники надійності (безпеки), відновлення працездатності або експлуатація яких економічно недоцільна; - Придбання та введення в експлуатацію об'єктів з підвищеними показниками надійності та безпеки; - Оцінка ризиків і прийняття	Коефіцієнт • безпечної експлуатації ОПН: $K_{бе} = (N_{опн} - N_{нопн}) / N_{опо} = 1,00 - N_{нопн} / N_{опн}$, де $N_{нопн}$ - кількість ОПН, не відповідних вимогам безпеки, $N_{опн}$ - загальна кількість однотипних ОПН; • відсутність аварійних пригод.

		адекватних заходів щодо зниження їх впливу; • Забезпечення безпечної експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки (транспортно-технологічних, енергетичних систем, устаткування, механізмів); • та ін	
• Управління виробничими і технологічними процесами.	Забезпечити вдосконалення виробничих процесів та організації виконання робіт.	• Підвищення професійної компетенції керівників процесів і робіт, безпосередніх виконавців; • Розробка та впровадження досконаліших організаційних регламентів; • Забезпечення інвентарем, оснащенням, засобами індивідуальної захисту; • Організація і забезпечення безпечного виконання робіт і процесів; • Ефективний нагляд.	• Коефіцієнти частоти і тяжкості в порівнянні з базовими значеннями з урахуванням допускаємих відхилень і попереднім періодом (3 -5 років).
• Контроль і коригувальні дії	• Створити і впровадити ефективну систему (механізм) моніторингу та аудиту, спрямовану на виявлення і попередження невідповідностей.	• Проведення контрольно-наглядових дій на всіх ієрархічних рівнях (управління, організація, виконання), на всіх стадіях виробництва (перед початком, в процесі проведення робіт і	• Оцінка проводиться в цілому у рамках СУ виходячи з рівня виробничого травматизму і виконання законодавчих норм за спеціальною методикою.

		функціонування процесів (об'єктів) та після їх закінчення) на всіх тимчасових інтервалах (щозміни, щомісячно, щоквартально тощо); • Розслідування, облік, аналіз обставин і причин професійно-обумовлених нещасних випадків, професійних захворювань, аварійних і травмонебезпечних інцидентів інших невідповідностей; • Внутрішній аудит системи; • Ініціювання та реалізація виправляючих і коригувальних дій щодо виявлених невідповідностей.	
• Аналіз і оцінка з сторони керівництва (облік, аналіз, оцінка стану охорони праці та функціонування СУОП).	• Об'єктивно оцінити на основі результатів моніторингу стан охорони праці, адекватність і результативність функціонування СУОП, визначити шляхи та напрямки розвитку Системи.	• Розробка система базових, аналітичних та оціночних показників; • Здійснення заходів і дій за результатами проведених комплексних та цільових перевірок підрозділів підприємства, а також за результатами повсякденної контрольно-наглядової діяльності і аудиту у відповідності до встановлених показників (критеріїв); • Оцінка відповідності Системи	• Система прийнятих аналітичних, оціночних і базових показників (критеріїв).

		планованим цілям і завданням;	
Постійне вдосконалення (розвиток) системи управління.	Підтримувати Систему Управління (СУОП) в стані, що забезпечує її функціонування адекватно поточної ситуації, її розвиток і підвищення результативності.	Встановлення та реалізація порядку (механізму) здійснення коригувальних і попереджувальних заходів (попереджувальних впливів).	Підставою для оцінки може служити фактичний рівень виробничого травматизму, (професійних захворювань, його динаміка, а також результати перевірок, здійснюваних Держнаглядом і відомчими нормами і їх висновки.
Управління ресурсами.	Забезпечити вкладення фінансових і матеріальних ресурсів у працезахоронні цілі, виходячи з стану ОП і прогнозованих ризиків.	- Статистичний облік витрат, пов'язаних з травматизмом (профзахворюваннями), і витрат на попереджувальні заходи; - Прийняття рішень про виділення фінансових і матеріальних ресурсів.	Обсяги фактичних інвестицій на цілі охорони праці в абсолютному обчисленні, в порівняно з нормативом (не менше 0,5% від суми реалізованої продукції або послуг, що надаються) і в відносному обчисленні в розрахунку на одного працівника.